

แนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล

Management Guidelines of School Administrators in Pichit Primary
Educational Service Area 1 according to Good Governance Principles

จักรภพ ถึงกัน¹ พระราชวรเมธี วรปญโญ² และวินัย ทองมัน³

Jakkaphop Thungkan, Phra Ratwachiramethi Woraphanyo and Winai Thongmun

Received: May 14, 2023

Revised: June 20, 2023

Accepted: June 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) นำเสนอแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู จำนวน 279 คน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหาร/ครู มีความคิดเห็นต่อสภาพทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: jakkaphopthekop@gmail.com, Tel. 080-5120595

คือ บริหารงานงบประมาณ รองลงมา คือ บริหารงานบุคคล ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บริหารงานทั่วไป 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการเปรียบเทียบด้านอายุ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การบริหารงานวิชาการ ควรร่วมวางแผนและปฏิบัติ การปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร มีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร การบริหารงานบุคคล ควร กำหนดหน้าที่ มอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถ ความเสมอภาค สร้างขวัญกำลังใจ ทำงาน เป็นทีม การบริหารงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ การเงิน พัสดุ ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารงานทั่วไป ควรมีการประสานงาน ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ ระดมทรัพยากร สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: สภาพการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the administrative conditions of school administrators in Phichit Primary Educational Service Area 1; 2) to compare the administrative opinions of school administrators classified by personal factors; 3) to present management guidelines of school administrators in Phichit Primary Educational Service Area 1 according to good governance principles. This was a mixed methods research. For quantitative research, tool used was a questionnaire. Data was collected from a sample group of 279 administrators and teachers using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis comparison was testing by t-test and F-value test, One-way analysis of variance. In terms of qualitative research on management guidelines of school administrators in Phichit Primary Educational Service Area 1 according to good governance principles, key informants were 9 experts. The tool used was a semi-structured interview form by content analysis. The research results found that 1) administrators/teachers had opinions on the administrative conditions of school administrators as a whole at the highest level. Considering each aspect, it

was found that the highest average was budget management, followed by personnel management. The lowest average was general administration; 2) the results of comparing opinions on the administrative conditions of school administrators classified by personal factors found that they were not different except for the comparison in terms of age, they were different with statistical significance at the .05 level; and 3) the management guidelines of school administrators in Phichit Primary Educational Service Area 1 according to good governance principles found that in the field of academic administration, there should be joint planning and implementation of curriculum improvements along with checking the quality of the curriculum; in terms of personnel management, duties should be defined and tasks assigned based on knowledge, ability, equality, building morale and working as a team; in the aspect of budget management, budget should be allocated according to the operational plan in accordance with regulations, finances, supplies, and auditable with efficiency and effectiveness; in general administration, there should be coordination, promotion of building relationships, mobilizing resources, and building cooperation with all sectors.

Keywords: Administrative Conditions, School Administrators, Good Governance Principles

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) กำหนดให้มีการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ด้วยการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อเสริมสร้างสังคมก้าวหน้าทันพลวัตของโลก มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ลดความเหลื่อมล้ำ และอยู่บนหลักความเสมอภาคอย่างทั่วถึง เท่าเทียม กระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาและให้อิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในปี พ.ศ. 2546 มีแนวคิดด้านการบริหารราชการที่ต้องสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุก

กลุ่มเป้าหมายในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ การวางแผนการพัฒนา รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน มีผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ส่วนราชการจะต้องพัฒนาความรู้ให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย, 2546)

สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนกลายเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของแต่ละระดับชั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในประเทศและทั่วโลก การบริหารจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่มีภารกิจสำคัญ ได้แก่ บริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณ และบริหารงานทั่วไป ตามระเบียบว่าด้วยอำนาจหน้าที่มีลักษณะนิติบุคคล โดยเน้นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา จะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) การจัดการสถานศึกษาอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาแก่นักเรียน ดังนั้นการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ การนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับสถานศึกษา (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558)

จากการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2563-2565) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (SWOT) พบว่าการจัดสรรงบประมาณซ้ำ ขาดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ มีการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และขาดความเข้าใจบทบาทหน้าที่แรงจูงใจในการทำงาน และความรักความสามัคคี และขาดผู้นำในการปฏิบัติงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2563) เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและมีประสิทธิผล บุคลากรจะต้องมีความผูกพันและมีความรักในงานของตนเอง มีการวางแผนทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้สามารถรับมือขอภารกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อภารกิจขององค์กร จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ตระหนัก และเล็งเห็นความสำคัญการบริหารสถานศึกษา และได้ทำการศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อได้ทราบสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และหาแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 132 แห่ง ผู้บริหาร จำนวน 82 คน ครูจำนวน 887 คน รวมทั้งหมด 969 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 279 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเทียบตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้ ผู้บริหาร จำนวน 38 คน และครู จำนวน 241 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ค่า IOC ของแบบสอบถามเท่ากับ 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .992

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency Value) และค่าร้อยละ (Percentage Value)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพหาแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้มีความรู้ด้านหลักธรรมาภิบาล จำนวน 3 รูป/คน ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1ตามหลักธรรมาภิบาล

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหาร/ครู มีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .46) พิจารณารายด้าน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า บริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .45) รองลงมาคือ บริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .47) บริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .43) และ บริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .50) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น อายุต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

3.1 บริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการ ผู้บริหารควรจัดทำ โครงสร้างหลักสูตรมาปรับเพิ่มให้เหมาะสมตามมาตรฐานการศึกษา ควรคำนึงความต้องการของ ท้องถิ่นเป็นหลัก ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องตามรูปแบบ ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้ หลักสูตรจากหลายฝ่าย ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับผิดชอบร่วมกัน มีการระดมข้อมูลสารสนเทศ ด้านต่าง ๆ นำมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ

3.2 บริหารงานบุคคล โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการ ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามมาตรฐานตำแหน่ง ยึดหลักความเที่ยงธรรม และช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ยึดตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานที่ชัดเจนกำหนดกฎเกณฑ์และข้อบังคับผ่านสมาชิก ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมทำให้ทุกฝ่ายมีขวัญกำลังใจ (หลักความรับผิดชอบ) สร้างมูลค่าทรัพยากร ปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถที่เพียงพอ

3.3 บริหารงบประมาณ โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการ ผู้บริหารควรมีการจัดตั้งบ จัดสรรและใช้งบประมาณให้เป็นตามระเบียบ จัดสรรงบประมาณพื้นฐานให้อย่างเป็นธรรม บริหารงบประมาณตามแผนงานเป็นระบบและสุจริต เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพิจารณาการใช้จ่ายเงินกำหนดขอบเขตงานและเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ควรใช้งบประมาณตามจุดเป้าหมายของโครงการและความสำเร็จของงาน

3.4 บริหารงานทั่วไป โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการ ผู้บริหารควรกำหนดกฎและข้อบังคับของสมาคม สร้างความเข้าใจ ความรัก ความสามัคคีและผูกพันกัน จะต้องทำเอกสารทางการเงินเป็นลายลักษณ์อักษร สนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือแก่สมาคม การใช้สิทธิสมาชิกเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานของชมรม การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้บริหาร/ครู มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยขับเคลื่อนนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยกระบวนการและวิธีที่เป็นระบบ การจัดการบุคลากร การจัดการเรียนการสอน การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของอชิรญาณ์ คชาบาล (2561) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ บริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือบริหารงานทั่วไป

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ตำแหน่ง ผู้บริหารและครู ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า หน้าที่การงาน ความรับผิดชอบไม่มีผลต่อการดำรงชีวิต ของประชากรในสังคม ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาสุทนต์ สุมสโน (นุราช) (2556) พบว่า ผู้บริหารและครู ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 เพศ ผู้บริหารและครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความเป็นชาย และหญิง มีความรู้สึกนึกคิด มีความคิดเห็นไม่ แตกต่างกันอย่างนัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา คงเกษม (2562) พบว่า ผู้บริหารและครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 อายุ ผู้บริหารและครู ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการมีอายุที่ต่างกัน อยู่คนละช่วงวัย มีผลต่อระดับความ คิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของวาทีน เพียรศิริ (2559) พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ระดับการศึกษา ผู้บริหารและครู ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ระดับการศึกษาและความ หลากหลายของสาขาวิชา ความรู้เหล่านั้นไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง) (2565) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตาม ระดับการศึกษาที่ต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ประสบการณ์ในการทำงาน ผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมี ความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประสบการณ์ใน การทำงาน หรืออายุของการทำงานนั้น ไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ แก้วบาง (2560) พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ใน การทำงาน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

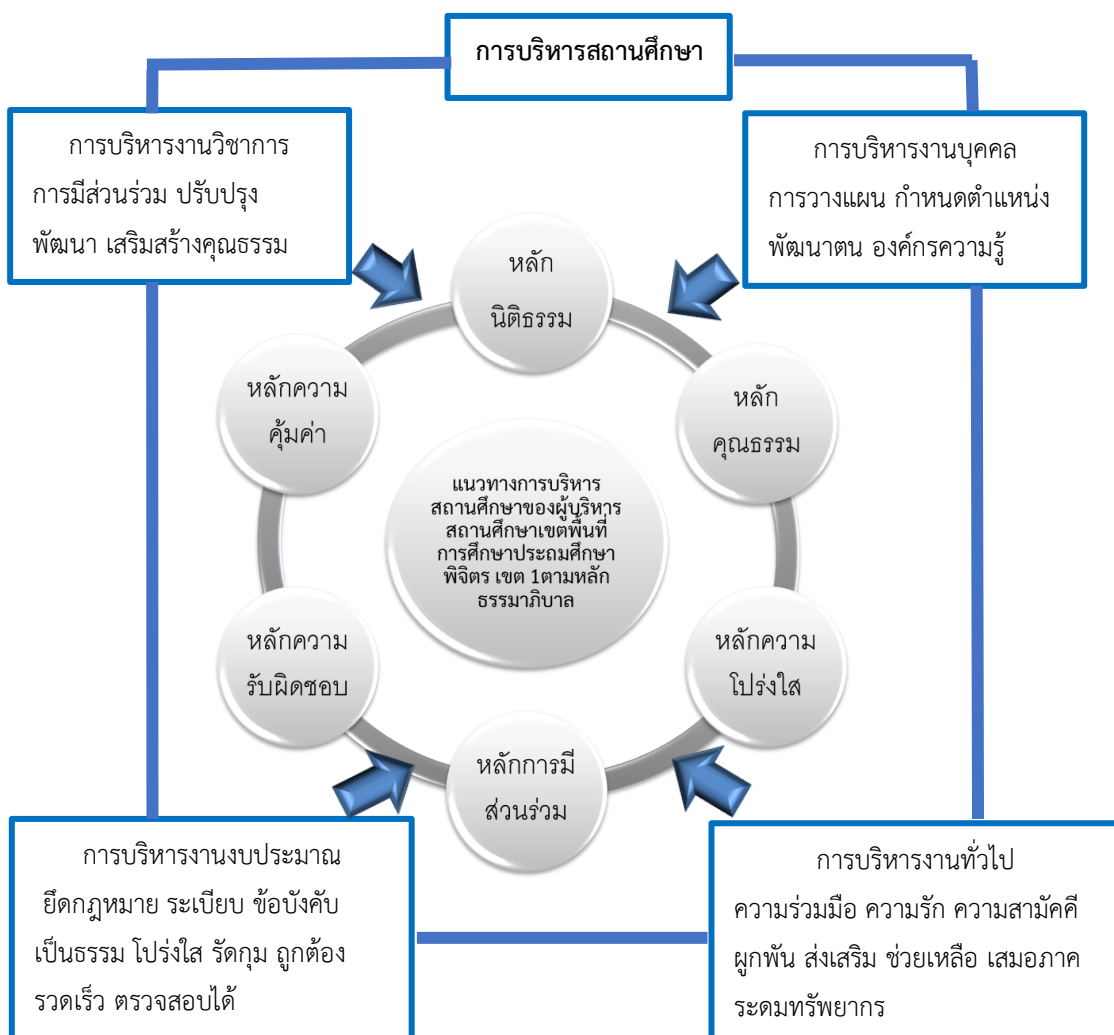
3. แนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) การบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นการบริหารจัดการ สถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน 2) หลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการองค์กร หน่วยงานให้มีมาตรฐาน และการจัดการบ้านเมืองสังคมที่ดี คือ หลักการที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานและประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีทักษะความรู้ความสามารถ และมีลักษณะที่พึงประสงค์ บริหารงานวิชาการ คือเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ

ความรู้ตามเป้าหมายของการศึกษา บริหารงานบุคคล คือ การแสวงหาบุคลากรที่มีคุณลักษณะ สอดคล้องการปฏิบัติงาน การบริหารงานงบประมาณ คือ เป็นการจัดตั้งขอบเขตภารกิจให้บรรลุ เป้าหมายของโครงการ บริหารงานทั่วไป คือ งานเกี่ยวกับการจัดการบริหารกิจกรรมทั่วไปของ สถานศึกษาดำเนินตามวัตถุประสงค์ขององค์กร นอกจากนี้ สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2557) ได้กล่าวว่า “การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีสมรรถนะในการทำงานเหมาะสมสำหรับโรงเรียนเป็น แนวทางการบริหารองค์กรหน่วยงานที่ดีให้เป็นธรรมเสมอภาค มีความสุจริต มีความสามารถในการ บริหารงานที่สูงขึ้นและเกิดความคุ้มค่า” บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2552) ได้กล่าวว่า “หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ นิติธรรม การสร้างกฎข้อปฏิบัติ การใช้ระเบียบ ต้องเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม คุณธรรมเป็นหลักในการความซื่อสัตย์ จริใจ ทำสิ่งที่ถูกต้อง และยืนหยัดในความถูกต้อง ความโปร่งใส สร้างความไว้วางใจระหว่างสถาบัน ความรับผิดชอบ มุ่งมั่น และเพียรพยายามทำงานให้ลุล่วง การมีส่วนร่วมให้ทุกคนในองค์กรมีโอกาส ความคุ้มค่า เป็นการประหยัดการจัดการด้วยทรัพยากรที่มี ในการทำงานอย่างมีความคุ้มค่าและคุณภาพ” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาวิญญู สิริภทฺโท (แช่มสายทอง) (2563) พบว่า องค์ประกอบ ธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาที่ครอบคลุม ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนา บริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารงานวิชาการอย่างเป็นธรรมเพื่อปลูกฝังระเบียบ แบบแผน โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นแบบอย่าง บริหารงานให้มี คุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตร การกำหนดนโยบายมาจากบุคลากร จัดหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างมีความรับผิดชอบ การดูแลให้ใช้เวลาและวัสดุอุปกรณ์ให้เกิดคุณภาพ คุ้มค่าทางการศึกษา 2) การพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล การมอบหมายงานยึดหลักความเที่ยง ธรรมและช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เป็นไปตามหลักการปฏิบัติงานมาตรฐานตำแหน่ง สร้างวัฒนธรรมใน การทำงานรูปแบบคณะทำงาน การสนับสนุนการทำงานเป็นรูปแบบคณะการทำงานให้ทุกฝ่ายมี ขวัญกำลังใจ สร้างมูลค่าทรัพยากร ให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความรู้เต็มศักยภาพ มีความเพียงพอ 3) การพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล การจัดการงบประมาณให้เป็นไป ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นความถูกต้องและเท่าเทียมกัน การจัดการงบประมาณอย่างมีระบบ โดยเปิดเผยข้อมูล การเปิดโอกาสให้คนจากหน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการงบประมาณ การรับผิดชอบต่อร่วมกันของทุกคนในการจัดการงบประมาณ การใช้งบประมาณอย่างมีประโยชน์ สูงสุดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร และ 4) การพัฒนาการบริหารงานด้านบริหารทั่วไปตามหลัก ธรรมาภิบาล การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงตามมาตรฐานความประพฤติ โดยการส่งเสริม จริยธรรม ความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างโปร่งใส การมีส่วนร่วมสร้างความร่วมมือรอบด้าน

โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการทำภารกิจ ด้วยจิตสำนึกของความรับผิดชอบ รวบรวมทรัพยากรของชุมชนที่สนับสนุน ให้เกิดความคุ้มค่าและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ ดังแผนภาพองค์ความรู้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการศึกษา แนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ดังนี้

บริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยยึดตามโครงสร้างหลักสูตร เป้าหมาย ลักษณะที่ต้องการเนื้อหาและองค์ประกอบต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลาง มาปรับเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีการตัดสินใจคุณค่าและคุณภาพของหลักสูตร

บริหารงานบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตามหลักการสอดคล้องกับระเบียบและข้อบังคับ ในการจัดทำแผนบริหารงานบุคคล โดยให้คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา มีความเสมอภาคกัน จัดพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถ โดยเน้นปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและตรวจสอบได้ว่าถูกต้องหรือไม่ และส่งเสริมสนับสนุนในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ร่วมแสดงความคิดเห็น ปรีกษา และร่วมกันรับผิดชอบ ปลุกฝังความตระหนักการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

บริหารงบประมาณ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและควบคุมการใช้งบประมาณ โดยตระหนักถึงปัจจัยพื้นฐานและจัดสรรงบประมาณที่กำหนดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้มีการติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ และมีการตรวจสอบ โดยมีคณะกรรมการอย่างเป็นธรรม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้านงบประมาณ คำนึงถึงความสำเร็จของงาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บริหารงานทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจ ด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกสานสัมพันธ์ เกิดความรักความสามัคคี และผูกพัน ส่งเสริมช่วยเหลือสมาชิก ให้ทุนการศึกษา ยึดระเบียบ ข้อปฏิบัติ จัดทำเอกสารมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสนอความคิดเห็น หรือตรวจสอบกิจการและทรัพย์สินได้ ดำเนินการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และให้ความร่วมมือ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารและครูใช้ข้อมูลนี้เพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน พัฒนาการบริหารการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. ผู้บริหารและครูควรจัดการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารครู หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
3. ผู้บริหารควรร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้
4. ควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารนำแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล ปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา
2. ผู้บริหารและครู ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- นิตยา คงเกษม. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยาเมือง 2 เขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2552). การร่วมมือของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- พระปลัดไพโรจน์ ชาคโร (ศรีเมือง). (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดการศึกษาเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วารสาร ร้อยแก่นสาร, 7(1), 187-205.
- พระมหาวิญญ์ สิริภทโท (เข้มสายทอง). (2563). รูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 7(3), 242-253.

พระมหาสุทศ สุ่มสโน, (นุราช). (2556). *การศึกษาบทบาทของบริหารโรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วาทีน เพียรศิริ. (2559). *การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 20 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.2563-2565)*. พิจิตร : กลุ่มนโยบายและแผน. (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : บริษัทปรีซ์กราฟฟิค จำกัด.

สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

อชิรญาณ คชาบาล. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อุไรวรรณ แก้วบาง. (2560). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยปทุมธานี.